

گزارش مبتنی بر شواهد در خصوص «سبک سالم تاب‌آوری و کنترل آسیب‌های اجتماعی زنان»

مجری: دکتر بتول احمدی

گروه: سلامت زنان

سال شروع: ۱۳۹۲

سال پایان: ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه

مسئله مربوط به آسیب‌های اجتماعی از دیرباز در جامعه بشری مورد توجه اندیشمندان بوده است و امروزه جوامع گسترده به دلیل پیچیدگی‌های خاصی که در این نوع جوامع وجود دارد با مشکلات فراوانی در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی روبرو هستند و همیشه همراه با پیشرفت با انواع آسیب‌های اجتماعی روبرو هستند. امروزه تلاش در راستای کنترل آسیب‌های اجتماعی از طریق توانمندسازی افراد در خصوص تاب‌آوری آنان (به‌خصوص زنان که نقش‌های متعددی را در جوامع امروزی بر عهده دارند) در مقابله با مشکلات اجتماعی و همچنین اصلاح سیاست‌ها، برنامه‌ها، قوانین و آداب و رسوم اجتماعی با هدف کاهش مشکلات و بحران‌ها در سطح جامعه از اولویت‌های مطرح است. با توجه به ضرورت پرداختن به سبک سالم تاب‌آوری و کنترل آسیب‌های اجتماعی زنان هدف این تحقیق تهیه گزارشی مبتنی بر شواهد در خصوص سبک سالم تاب‌آوری و کنترل آسیب‌های اجتماعی زنان است.

روش‌شناسی

ابتدا جستجوی اینترنتی در خصوص مطالعات و گزارش‌های سازمان‌های مرتبط در سطح ملی به عمل آمد و کدگذاری اطلاعات مطالب شناسایی‌شده در چهار حوزه ضرورت، وضع موجود، عوامل مؤثر و مداخلات انجام شد. سپس استخراج اطلاعات و ثبت در جداول صورت گرفت. خلأهای اطلاعاتی شناسایی شد و از متخصصین حوزه‌های مختلف مرتبط دعوت به عمل آمد تا با برگزاری نشست تخصصی (Expert Panel) اطلاعات تکمیلی را تأمین نموده و پیش‌نویس خلاصه مدیریتی تدوین شد. سپس در جلسات بحث گروهی با متخصصین و اعضای گروه علمی سلامت زنان فرهنگستان اطلاعات بر اساس دستاوردهای مطالعات کیفی تکمیل شد و گزارش نهایی ارائه شد.

یافته‌ها

اجتماع تاب‌آور جامعه‌ای است که توانایی تحمل شوک‌ها و ضربه‌های واردشده از خطر را به‌گونه‌ای که آن خطرها به سوانح تبدیل نشوند، داشته باشد و درعین حال توانایی یا ظرفیت برگشت به حالت عادی در زمان و پس از سانحه و همچنین امکان و فرصت برای تغییر و سازگاری پس از سوانح را نیز دارا باشد. جامعه تاب‌آور باید دارای ویژگی‌هایی باشد که تمام مراحل قبل، حین و بعد از سوانح را پوشش دهد. در مقابل جوامع تاب‌آور جوامعی قرار می‌گیرند که قادر به تحمل شوک‌های واردشده نیستند، در برگشت به وضعیت عادی دچار فروپاشی می‌شوند و قادر به سازگاری و پذیرش وضعیت جدید نمی‌باشند. وضعیت حاکم بر این

جوامع را با مفاهیمی مانند شکنندگی، حساسیت، ناتوانی در تغییر، آسیب‌پذیری، عدم مقاومت، انحطاط، شکست و انفعال را می‌توان تبیین کرد.

یافته‌های پژوهش‌ها حاکی از آن است که عواملی همچون افزایش سطح تحصیلات، دسترسی به منابع مالی، بهبود وضع سلامت، برخورداری از حق مالکیت قانونی، رفع تبعیض از بازار کار و حذف باورهای سنتی، عوامل مؤثری در توانمندسازی زنان هستند.

از میان ابعاد متفاوت سبک زندگی ابعادی نظیر رانندگی پرخطر و الکل در میان زنان کمتر دیده شده و زنان سبک زندگی سالم‌تری دارند. علاوه بر این اعمال مذهبی هم بخشی از مفهوم سبک زندگی سالم را تشکیل می‌دهند که در میان زنان بیشتر از مردان دیده می‌شود.

از جمله ویژگی‌های تاب‌آوری شامل کنجکاوی هوشمندی، مهربانی و رحم، توانایی فکری، حق‌جویی، توانایی یادآوری و خواستن تصور شرایط خوب و پایدار، توانایی احساس تغییرات و نه انکار یا سرکوب آن‌ها، دارا بودن هدف در زندگی، توان جذب و استفاده از حمایت‌ها، داشتن چشم‌انداز امکان‌پذیری شرایط مطلوب و برقراری مجدد نظم روحی، داشتن نیاز و توان کمک به دیگران، داشتن ذخیره عاطفی، کاردانی، نوع‌دوستی نسبت به دیگران، توان تغییر شرایط ضربه‌زنده بی‌پناهی به مفید آموخته است.

بحث و نتیجه‌گیری

ظرفیت‌سازی در خانواده، توانمندسازی آن و اصلاح الگوی سبک زندگی در روند دستیابی به سرمایه اجتماعی و جامعه سالم با بهره‌گیری از آموزه‌های دینی می‌تواند راه‌حل مناسبی برای تمامی مشکلات زندگی سالم در عصر حاضر محسوب گردد. در تسهیل عملکردهای خانوادگی نیز راه‌حل‌های سیستمی و تقویت نهادهای هنجار ساز خانواده به‌ویژه آموزش و پرورش و رسانه در دستور کار جدی قرار گیرند. پیشنهاد می‌گردد که نهادهای مرتبط با تعلیم و تربیت نظیر آموزش و پرورش عالی ضمن توجه به فرهنگ کار و تلاش، نوع محتوای آموزشی و تنوع آموزش خود را در جهت مهارت‌آموزی و توانمند کردن فرزندان این جامعه برای ایفای نقش خودشان در زندگی خانوادگی و اجتماعی قرار دهند.

کلیدواژه: سبک زندگی سالم، تاب‌آوری، کنترل، آسیب‌های اجتماعی، زنان.